

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4 Qua ratione per inquisitionem procedatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

supradicti. Doctores, & confirmat vsus. Secundò debet iurare denuntiationem factam. Tertiò est conueniens, vt talis denuntiator recipiatur presentibus honestis personis, iuxta *cap. vt officium, de heret. in 6.* consuetudine obseruatum non sit.

3. Facta autem denuntiatione Inquisitor procedit non ad instantiam partis, sed ex officio, examinando testes, quos denuntiator allegauit, vel alios, ex quibus veritas cognosci possit. Quòd si denuntiator testes alios non nominet, sed solum ipse de visu deponat; non debet Inquisitor statim ad inquisitionem specialem procedere. si denuntiat sit nobilis, religiosus, aut alias non suspectus, ob grauem infamiam inde oborturam, sed matura deliberatione dictum denuntiantis debet expendere.

4. Admittuntur in hoc crimine ad denuntiandum omnes etiam si fuerint abentes, modo proprio nomine, & iuramento denuntiationem firment. *Simancas catholic. institution. tractat. 43. rubric. de ordine procedendi. numer. 10.* Farinacius *quæst. 185. numer. 66.* Quòd si proprio nomine literas non susceperint, repellenda omnino est denuntiatio, neque alicuius momenti estimanda, quia presumitur falso. Alias daretur occasio improbis probos infamandi, vt bene dixit *Simancas in enchirid. violata religion. titul. 22. rubric. de inquisition. ordin. numer. 8.* Farinacius *numer. 68.* Limitat tamen Paramus de origine sancta *Inquisitionis, lib. 3. quæst. 6. numer. 93.* vt intelligatur, quando in illis literis nulli essent nominati testes. Nam si testes nominentur, existimat posse Inquisitores ad illorum examinationem procedere. Sed non placet limitatio, quia nominatio illa testium non est authentica, sed potius suspecta, vt pote à persona incognita. Ergo non potest sufficere iudici, vt inquisitionem specialem faciat, quæ de se infamationem prærequirit: & ita docet Farinacius *9. 185. numer. 68.*

PUNCTVM IV.

Qua ratione per inquisitionem procedatur.

- 1 Duplex est inquisitio generalis, & specialis & quid ad generalem requiratur.
- 2 Quid ad specialem inquisitionem.
- 3 Ex leuibus iudiciis non est capiendus reus.

Hæc est tertia via, & satis vstrata, qua Inquisitores in causa fidei procedunt. Duplicem Doctores inquisitionem distinguunt, generalem vnam, alteram specialem. Generalis inquisitio est, in qua aduersus nullum delinquentem expressè proceditur; sed solum in genere proponitur, si forte aliqui sint occulti, vt manifestentur. Ad hanc ergo inquisitionem non est necesse aliquam informationem procedere, cum nemini iniuriola sit, & potius ad præcauenda mala reipublicæ & delinquentes coercendos instituta sit. Quapropter ipse Inquisitor sæpe in anno hanc inquisitionem generalem facere debet, prout faciunt suis edictis, iuxta textum in *cap. excommunicamus. l. 1. §. adiciamus, & §. ultimo de hereticis.*

2. Specialis autem inquisitio est quando aduersus aliquem specialem, & nominatum Inquisitor procedit; tum ipsum interrogando, tum examinando testes. Hæc autem institui non potest, nisi infamia præcedat, iuxta textum in *cap. qualiter, & quando, de accusationibus & tradit Simancas de catholic. institution. titul. 44. numer. 8.* Quæ autem infamia sufficiat, non est constans apud omnes. Reputarem orti debere ex grauibus iudiciis. Ex leuibus enim, quæ delicto graui annexa non sunt, moueri non debet iudex ad suspicandum, & dobitandum tam graue crimen de homine Christiano, vt latius diximus, cum de penis, quas incurunt suspecti, locuti fuimus.

3. Vnum tamen est omnino certum, etiam si leuia iudicia, quæ annexa non sunt graui delicto, aperiant viam iudici ad inquisitionem faciendam; non tamen ex illis moueri iudex potest ad capturam rei. Hæc enim captura cum sit ita delinquenti molesta, damnosa, & infamatoria, necessariò expostulat, aut delictum esse plene probatum, aut latrem de illo sint iudicia, dispositionesque vehementes probatæ: imò si est persona nobilis, religiosa, & honestæ vitæ, non debent Inquisitores abque consilio supremi Senatus ad capturam procedere, nisi forte fuga timeatur. sic docet tradit Eymeric. *3. part. director. rubric. de forma examinationis testium, numer. 37.* & ibi Pegna *comment. 17. versicul. ergo in hoc articulo, & 3. parte quæst. 59. comment. 59. com. 108. vers. primus ergo.* Rojas *tractat. de hereticis, 2. part. assert. 1. numer. 1.* & sequentibus Farinacius *de hereticis, quæst. 185. numer. 7.* Simancas *catholic. institut. titul. 16. rubric. de custodia reorum, numer. 1.* & sequenti & præcipue *titul. 43. rubric. de ordine procedendi, numer. 12.* & in *enchirid. violata relig. tit. 25. rubric. de comprehen-*

denis n. 1. & segg. Ludouicus à Paramo de origine sancta Inquisitionis, lib. 3. quæst. 4. rubric. de forma, & ordine iudiciorum sancti officii, n. 30. Sigismund. Scaccia *tract. iud. cap. 44. per totum, & alij committer.*

PUNCTVM V.

De citatione faciendi reo.

- 1 Semper reus citandus est.
- 2 Citari autem debet primò absque causa expressione, si non timeatur fuga.
- 3 Si citatus verbaliter non comparet, capiendus est, si minus citandus causa expressione, & vnica citatio sufficit, ex consuetudine tamen trina habetur.
- 4 Citatio non solum ad contestandam litem, sed magis ad sententiam requiritur.

Quocumque modo inquisitores procedant, accusatione, denuntiatione, aut inquisitione, semper reus citandus verbaliter est, quia eius res familiaris, honor, & vita periclitatur. Quapropter potestatem habere debet se defendendi. habetur *cap. quisquis Episcopus, 4. quæst. 5. cap. venerabilis, de dolo, & contum. & tradit Decian. tract. crim. lib. 5. cap. 32. n. 1.* Paramus de origine sancta *inquisit. lib. 3. quæst. 4. n. 6.* Farin. *9. 165. n. 154.* Pegna ad Eymeric. *3. part. director. comment. 17. vers. rursus.*

2. In hac autem inquisitione verbali, (de qua loquimur) inquisitus comparet, nec de illo timeatur fuga, citandus est absque causa expressione, solum in genere proponendo, velut Inquisitores ab eo aliqua scire; ne detur occasio capitandæ fugæ: sic Brunus *tractat. de hereticis, lib. 4. cap. 6.* Pegna ad Eymeric. *de director. 3. part. comment. 33. n. 131.* Paramus de origine sancta *Inquisitionis, lib. 3. quæst. 4. rubric. de forma, & ordine iudiciorum, n. 34.* Simancas *catholic. instit. tit. 43. rubric. de modo procedendi, numer. 12. fine.* Quòd si ex hac sola citatione generalis fuga prudenter timeatur, capiendus est reus omnia verbali citatione, ex textu in *Nullus, C. de exhibendis reis, & l. fin. C. de custodia reorum.* & notauit Pegna *tertia parte director. comment. 17. n. 73. vers. rursus.*

3. Facta hac verbali, & generali citatione, si inquisitus non comparet capiendus est, si (capi potest), si minus citandus non causa expressione, videlicet vt de fide respondeat: iuxta textum in *cap. cum contumacia, de hereticis, in 6.* sic Scaccia *de iudic. cap. 43. n. 9.* Farinacius *quæst. 185. numer. 114.* Pegna *ad Eto comment. 33. numer. 131. vers. sic. fit tamen.* Hæc citatio, si rigorem spectemus, vnica sufficit, quæ tribus æquale, signato termino competenti, & peremptorio ad comparandum, quia nullibi, habetur expressè in hoc casu trinum expostulat; præcipue cum in hoc crimine non ardeat iudex solemnitatibus à iure aliis requisitis. At ex consuetudine aduersus abentem contumacem trina citatio expressè solet, signato in qualibet illarum termino competenti, vt sic proceditur, & sententia magis iustificetur. sic Rojas *ling. 29.* Paramus de origine *inquisit. lib. 3. 9. 4. n. 65.* Farin. *9. 185. n. 117. & 157.* Simancas *de catholic. instit. tit. 14. rubric. de contumaciis n. 6.* & in *enchirid. viol. relig. tit. 45. rubric. de absentibus n. 3. & 4.*

Forma seruanda in hac citatione optimè ponitur ab Eymeric. *director. 3. part. à numer. 130.* & à Pegna *ibi, comment. 33.*

4. Non solum ad contestandam litem, & firmandum processum, citatio est omnino necessaria, sed multo magis ad sententiam pronuntiandam. Nec enim valide sententia profertur potest, quin prius reus citetur expressè ad illam audiendam, vt satis colligitur ex *element. sæpè, de verborum significat. circa finem, ibi, sententiam definitiuam (citatis ad id licet non peremptorie paribus) profertur.* sic Pegna aliis relatis *3. part. director. comment. 10. 165. vers. rursus, & sequentibus* Paramus de origine *inquisit. lib. 3. quæst. 4. rubric. de expeditione processu, numer. 19.* Decian. *tractat. crimin. lib. 5. cap. 38. numer. 17.* Farinacius *quæstion. 185. numer. 155.* Carcer. *tractat. de hereticis, numer. 128.*

PUNCTVM VI.

De defensionibus concedendis reo, antequam condemnetur, vel absoluat.

- 1 Defensionis, exceptiõneque legitima, & tempus aptum ad illarum probationem reo sunt concedenda.
- 2 Sint danda hæc defensiones reo confesso, vel convicto præsumitur dubitandi ratio.